

centre for addictology

Psychiatric Clinic / 1st Medical Faculty
Charles University
Ke Karlovu 11 / 120 00 Prague 2 / Czech Republic
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.addictology.org / info@adiktologie.cz

Stimulancia a opioidy z pohledu médií

Kateřina Grohmannová

AT konference, Měřín
24. května 2006

Obsah

- ❑ Představy a postoje o užívání a uživatelích drog
  - ❑ Role médií
  - ❑ Cíle výzkumu
  - ❑ Výzkumné otázky
  - ❑ Základní a výběrový soubor
  - ❑ Metoda obsahové analýzy
  - ❑ Výsledky
-

Představy a postoje

Vytváření představ o drogách a jejich uživatelích:

- vlastní bezprostřední zkušenosti
- zkušenost, kterou zprostředkuje někdo jiný-významná úloha masových médií

Představy → Postoje → Chování

Role médií

- Prostředník mezi publikem a skutečností, která je pro toto publikum nedostupná-umožňují „být při tom“.
  - Poskytují informace, vysvětlují a komentují významy událostí a jevů, přesvědčují o správnosti určitého chování a platnosti hodnot a norem, umožňují vyjasnění názorů, baví, poučují, vzdělávají apod.
  - Tím, že referují o různých skutečnostech, konstruují pro příjemce svět a naznačují jim, co je přijatelné a co už se naopak považuje za ne-normální. Podílejí se tak na vytváření výkladového rámce skutečností, o kterých referují (Jiráková, Köpplová, 2003).
-

Cíle výzkumu

- jak česká média pojmají užívání a uživatele stimulancií a opioidů a jaké podněty tímto nabízí široké veřejnosti jakožto obraz skutečnosti
  - popis, vysvětlení a interpretace přístupů našich médií k informování veřejnosti o tématu návykových látek
-

Výzkumné otázky

- ❑ Jak média prezentují stimulancia a opioidy a jejich uživatele?
  - ❑ Jak média pojmají a hodnotí užíváním stimulantů a opioidů?
  - ❑ Jak média prezentují a hodnotí jednotlivé přístupy k řešení problematiky užívání stimulantů a opioidů?
  - ❑ Jaká je informační kvalita mediálních sdělení zabývajících se užíváním opioidů a stimulantů?
-

Základní soubor

- mediální obsahy tzv. nefiktivní povahy, tedy obsahy s vysokou mírou realističnosti
  - média, která nejsou primárně zaměřená na drogovou problematiku
  - období roku 2003
-

Vybrané zdroje

- ❑ **Tisk:** 6 celostátních titulů, 60 časopisů a magazínů a 88 regionálních titulů rozdělených do 9 regionů.
- ❑ **Televize:** vybrané zpravodajské a publicistické relace ve 2 veřejnoprávních televizních stanicích, ve 2 soukromých celoplošných a 1 soukromé regionální televizní stanici.
- ❑ **Rozhlas:** zpravodajské a publicistické pořady 2 celoplošných veřejnoprávních a 2 celoplošných soukromých rozhlasových stanic.
- ❑ **Internet:** 40 internetových zdrojů, 2 informační agentury a zpravodajství úřadu vlády.

Archiv Internet Media Monitoring (NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY, s. r. o.)

Charakteristika základního souboru

- celkem 13 161 mediálních sdělení vybraných podle klíčových slov
  - z toho 5 434 sdělení se týkala nelegálních drog (41,3%)
  - materiál-přepisy psaného a mluveného slova
-

Charakteristika výběrového souboru

- ❑ celkem 2 225 mediálních sdělení
  - ❑ stimulancia a opioidy-nejčastěji zmiňovanou nelegální látkou (40%) a druhou nejčastěji zmiňovanou v rámci všech návykových látek (17%)
  - ❑ 1 298 příspěvků (58%) uveřejněno v celoplošných médiích a 927 příspěvků (42%) v regionálních.
  - ❑ 94% z celkového počtu příspěvků se primárně zabývalo drogovou problematikou.
-

Charakteristika výběrového souboru

Počty příspěvků ve vztahu k jednotlivým látkám

Droga	Četnost	% z všechny drogy	% z nelegál. drogy
Konopné látky	1 735	13,18	31,93
Extáze	509	3,87	9,37
Stimulancia a opioidy	2 225	16,91	40,95
Nelegál. drogy obecně	965	7,33	17,76
Tabák	2 206	16,76	
Alkohol	5 521	41,95	
Celkový součet	13 161	100,00	100,00

Metoda-obsahová analýza

- Základní jednotka
  - Identifikační a analytické proměnné
  - Kódovací kniha a instrukce
  - Databáze
  - Zpracování dat (frekvence, společný výskyt)
-

Výsledky-kombinace látek

- 58% příspěvků našeho výběrového souboru zmiňovala pouze st. a op.
  - ve zbývajících případech nejčastěji zmíněny konopné látky (21%) nebo o výčet celého spektra látek (15%)
-

Výsledky-účinky

Pouze necelých 9% příspěvků

- Vliv na psychiku (4%)
- Úmrtí (3%)
- Zdravotní komplikace (2%)

Nejméně pozornosti-léčebné účinky

Většinou uváděn pouze jeden účinek (7%)

Výsledky-důsledky

Celkem v 27% příspěvků

- trestná činnost (14%)
- zdravotní problémy (10%)
- způsobená hmotná škoda (5%)
- sociální problémy (5%)

Nejméně pozornosti-léčebné účinky

Víc než polovina-pouze jeden důsledek (17%)

Výsledky-významy

Užívání látek jako?

- nezákonný statut, tedy na porušování norem při nakládání s nimi (75%)
- projev závislosti nebo chování vedoucí ke vzniku závislosti ve smyslu nemoci (9%)
- ohrožení zdraví a života (7%)

Většina příspěvků-jeden význam (78%)

Pozitivní přínos-minimum příspěvků

Výsledky-uživatelé, užívání

53% info o uživatelích:

- Nespecifikováno (25%)
- Výhradně dospělí (15%)
- Nezletilí (13%)

Hodnocení 1208 přísp. (54%):

- Neutrální (57%)
- Převážně negativní (42%)

Významný vliv na hodnocení:

- Prezentace dalších látek
  - Info o užívání mladistvých
-

Výsledky-přístupy k řešení aneb kdo je kompetentní?

Témata příspěvků:

- Aktivity policie (58%)
- Činnost soudů, normy a sankce (37%)
- Info o drogové scéně (18%)

Řešení problematiky užívání st. a op (87%)

- Prevence (11%)
↑ minimalizace rizik, ↓ primární prevence
  - Represe (77%)
  - ↑ činnost policie, ↓ vězeňství
  - Obojí (2%)
-

Výsledky-informační kvalita

Popis případu řešení tč-1 440 příspěvků,
většinou před rozhodnutím

Uvedení osobních údajů

- Celoplošná, 833 přísp.-25%
- Regionální, 520 přísp.-15%

Významnost vztahu identifikace a působnost.

Výsledky-označování uživatelů

Autor novinář, 419 příspěvků.

- Narkoman (34%)
- Uživatel (15%)

Narkoman, toxikoman, fetišák (27%)

Uživatel, konzument, spotřebitel (14%)

Výsledky-označování uživatelů

Autor odborník, 162 příspěv.

Uživatel (20%)

Klient (20%)

Narkoman (13%)

Narkoman, toxikoman, fetišák (13%)

Uživatel, konzument, spotřebitel (16%)

Díky za pozornost 😊

---

grohmannovak@adiktologie.cz
